

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Summa Jurisprudentiae Sacrae Universae, Seu Jus
Canonicum, Secundum quinque Decretalium Gregorii
Papae IX. Titulos explicatum**

Pichler, Vitus

Bibliopolarum Augustanorum, 1723

VD18 VD18 12190187-ddd

2. De Productione & Receptione Testium. Item de Juramento & Examine
eorundem.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-98739](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-98739)

tur, videlicet sequentes. 1. Si producantur ad impediendum peccatum, v. g. ut probetur consanguinitas inter personas Matrimonium contrahere volentes. c. 22. h. t. 2. Si deponant contra eum, à quo producantur, & tunc plenè probant. 3. Si procedatur tantum Summarie, & non requirantur probationes exactæ. 4. Si veritas ex alijs testibus, vel alio modo haberi nequeat. 5. Si testimonium ferant ad probandam innocentiam Rei, & ad hujus defensionem. 6. Si sint personæ valde honestæ, & solùm repelluntur propter affectionem. 7. Si causæ sint notoriæ. 8. Si sint crimina excepta, & enormia. 9. Si testes, non absolute inhabiles, vel rogentur à Partibus, atq; sic positivè approbentur, vel nec ab illa, contra quam producantur, nec à Judice repellantur. &c. Vid. Farinac. tr. de testib. Haun. to. 5. tr. 4. Myns. cent. 5. observ. 13. Laym. in c. 22. h. t. item supra n. 7. Notandum verò est 1. cum eod. Myns. non debere alia indicia vehementia militare contra testes minùs idoneos; quia plures defectus destruant habilitatem omnino, quam ex justa causa laborantes uno tantum defectu possent consequi. 2. Illorum testimonium, qui non absolute & ex toto sunt inhabiles, suppleri posse numero, vel gravitate contestium, nec non conjecturis, & presumptionibus Juris, ita nimirum, ut, si plures concurrunt, quàm de Jure alias requiruntur, aut accedit alius testis valde excellens & plùs quàm habilis, vel urgentia indicia, vehementes presumptiones &c. possit inde constitui plena probatio, saltem in causis Civilibus, non valde arduis: in Criminalibus verò sufficiant saltem ad torturam. Sed in hac re multum est relinquendum arbitrio Judicis diligenter metientis, quantam in his circumstantiis mereatur & addat fidem testis alias inhabilis, vel minùs idoneus.

- 16 Quæres adhuc, num testes necessariò debeant esse jejuni, uti requirit c. 1. h. t. & cum gl. Decio, & alijs communiter, negativè. Igitur jejunium ibi requiritur solum ex decetia ob reverentiam juramenti, quod testes ante testificationem debent deponere, non verò ex necessitate & præcepto. Si fuit jejunium aliquando sub præcepto, per consuetudinem oppositam, quam passim videmus, abrogatum est.

§. II.

De Productione & Receptione testium,
item de Juramento & Examine
eorundem.

- 17 Sciendum, si Actor Positiones à Reo negatas, sive articulos positionales, Judici porrectos, probare velit per testimonia, ab eodem elapsa dilatione probatoria denominandos esse testes, & cum plerumque non de omnibus articulis seu de tota causa notitiam habeant, exponendum, super quibus articulis hos & super quibus alios testes interrogari velit. Hos articulos cum nominibus testium & directorio Judex communicare debet Reo, ut, si vel con-

tra testes vel contra articulos habeat exceptionem, possit eam proponere. Si exceptionem non habeat, poterit saltem præscribere certa interrogatoria testibus proponenda à Judice (non tamen amplius communicanda Actori, ne circa ea instruere vel subornare testes valeat) v. g. quo tempore, quo loco res facta sit: unde sciat testis id, quod continetur in articulo &c. Si Judex in testes nominatos jurisdictionem habeat, illos ad certam diem citabit: si illà careat, per litteras mutui compæctis requiret illorum Superiorem aut Judicem, ut vel mittat ad locum motæ litis, vel ipse examinet super articulis & interrogatorijs, illorumque depositiones sub sigillò munitas sibi communicet: quod ultimum maxime fieri solet, quando Clericus rogatur ferre testimonium pro tribunali sæculari. Jam docere oportet 1. super qua materia & quoties producendi sint testes, cuiusque sumptibus. 2. Quando & quomodo recipiendi. 3. Quia recipi non solent nisi interveniente juramento, an & quomodo jurare debeant. 4. A quo, ubi, quomodo, & super quibus rebus examinandi sint.

Dico 1. Testes produci debent non super alia materia, quàm super Articulis, quos Actor, & super Interrogatorijs, quæ Reus posuit. Ratio, quia de his solummodo examinari, ac deponere testimonium eos oportet; alia non faciunt ad rem. An produci possint super facto, quod nõrunt sub secreto, convenientius resolvitur infra de Depositione testium §. seq.

Dico 2. Testes, tam isdem, quàm novi, altera & tertia vice produci possunt, etiam super isdem articulis, modò post primam, vel alteram productionem, non didicerit producens, quid deposuerint testes, neque id fiat post publicationem attestacionum. Text. & DD. in c. 15. 36. 46. h. t. Novell. 90. c. 4. Ratio est, quia testes subin prima vice non satis clarè deponunt, & quia novi testes, qui rei notitiam habeant, innotescere possunt. Dixi 1. altera & tertia vice; nam quarta productio expressè prohibetur. cc. §. Nov. cit. nisi fiat ex justa causa, & cum hac solemnitate, scilicet cum juramento, quo petens quartam productionem affirmet, quòd nec depositiones jam factas testium subtraxerit seu suppresserit & occultaverit: nec eas didicerit & exploraverit: nec malitiosè novam productionem petat & per dolum ad protrahendam licem: siquidem ratio negandi quartam productionem fuit periculum subornationis testium, & litis nimium protrahendæ. Dixi 2. modò post primam &c. Si enim didicita attestata sint, h. e. si producens ex Actis ipsis, vel à Judice perfectè didicit seu intellexit, quid testes in sua testificatione deposuerint, nec post primam productionem conceditur altera. c. 46. §. Nov. cit. scilicet propter periculum subornationis, ne is, qui produxit, testes instruat, ut aliquid addant vel deamant suæ depositioni. Clem. 2. h. t. Dixi 3. neque post publicationem attestacionum, intellige regulariter. c. 17. seq. eod. Auth. qui semel C. de probat. Siquidem etiam post publicata testium dicta,

dicta, quin & didicita attestata, repeti testes possunt 1. de consensu Partium. 2. Ex speciali facultate Principis. 3. Beneficium restitutionis in integrum à minorenni, vel ab Ecclesia. 4. Quando testis aliquis comparere sponte & asserit, se nunc melius recordari rei peractae. 5. Quando prius examen fuit ipso iure nullum, vel examinatio omisit examinare testes super interrogatoriis à Parte datis, vel minus plenè examinavit super articulis positis. 6. Quando publicatio attestationum non est rectè facta. 7. In causa Matrimoniali propter periculum animarum. 8. In causa Criminali, in qua Iudex procedit per Inquisitionem; sed in ordine ad absolvendum, non ad condemnandum. 9. Universim quoties etiam post latam sententiam non obstat exceptio rei iudicate. Farinac. Felin. Abb. Host. &c.

10. Dico 3. Testium productio fieri debet sumptibus producentis. Sinempe illos in iure, aut reditu, facere expensas oportuit, vel domini negligere laborem aut lucrum, vel aliquid patrimonii ratione ferendi testimonij, id omne rescire, & indemnitate ipsis præstare tenetur is, qui testimonium desideravit. c. 11. §. 8. de Refr. in 6. l. 11. §. 16. C. h. t.

11. Dico 4. Testes recipi non debent ante litem contestationem. 2. Nec post terminum ad probandos articulos designatum. 3. Minus post publicationem attestationum super iisdem articulis. 4. Minime post conclusionem in causa. Prima pars constat ex tit. *Ut lite non contest.* quia ante litem contestationem nihil adhuc negavit Reus, quod esset probandum per testes. Secunda sumitur ab Imola & alijs ex c. 9. de probat. qui ajunt, testes post elapsum terminum productos nihil probare, nisi eos producat Iudex, vel nisi idem recipiat in Criminalibus ad defensionem Rei ex officio, vel ad instantiam Partis. Tertia ex c. 35. §. 46. h. t. quia tunc timetur subornatio, vel etiam protelatio litis. Sed sicut ex multis causis testes produci posse diximus n. 19. ita & recipi poterunt ex iisdem post publicatas attestationes. Vid. infra §. 4. Quarta ex c. 9. de fid. Infirm. Excipe, nisi post conclusionem in causa reperiantur testes novi, & Partes se non opponant, vel nisi vertatur periculum animarum, vel nisi producantur in causa Appellationis, vel in causa Criminali ad defensionem Rei, vel aliàs postulet æquitas, ut habet communis.

12. Dico 5. Ad receptionem testium regulariter citari debet Pars adversa, ut videre possit, recipi & jurare testes, quamvis non audire debeat, quid deponent. c. 2. §. 1. 19. C. h. t. secus si fiat, attestationes sunt nullæ. Communis ex cit. c. Ratio, quia ad omnes actus Judiciales citandus est, cujus interesse agitur, & quem causa contingit. l. 47. ff. de re judic. Addidi 1. nam testes non audire debeat, quid testes deponent; nam testes secretò deponere debent, & sigillatim. l. 14. C. §. c. 52. h. t. Addidi 2. regulariter: hac enim citatione opus non est 1. quando Pars adversa consentit expressè vel tacitè in receptionem etiam se absente & non citata.

2. Quando jam aliunde est præsens. Auth. sed

si quis C. cod. 3. Quando intervenit monitio Judicis, ut Pars adversa compareat, c. 2. cit. 4. Quando Iudex se vult informare super notorio, vel fama, v. g. in ordine ad instituendam inquisitionem specialem. per c. 24. de Accusat. 5. Quando testis, jam examinatus, iterum producitur solum ad declarandum suum dictum. 6. Quando est periculum in mora, quia v. g. testes sunt senes, vel statim discessuri in alienas terras, Pars autem adversa interim comparere nequeat: vel si agatur de peccato vitando. 7. Quando agitur de crimine hæresis, & periculum timetur testibus à personis, contra quas inquiritur. arg. c. fin. de hæret. in 6. Vid. Mascard. conclus. 682. Farinac. q. 72. de testib. Felinus &c. Extendit se assertio etiam ad casum, quo testes jurant domi suæ, ad quam pariter citari Adversarium debere putat Bart. quia Jura loquuntur generaliter. Notandum verò, quòd citatio Partis adversæ ad receptionem testium non necessariò sit peremptoria, qualis requiritur ad ingressum litis, ad audiendam sententiam, & ad alios actus in criminibus capitalibus, sed sufficiat simplex, ut habet verior sententia; quia ex Jure probari nequit necessitas citationis peremptoriæ ad quoscunque actus Judiciales.

Dico 6. Nulli testium in quacunque causa Judiciali regulariter habetur fides in præjudicium alterius, nisi prius ritè juraverit de dicenda veritate, & quòd nec odiò nec amicitia privata nec aliquo commodo, sed veritatis studio inductus asserere velit, quod scit & prout scit, pro utraque Parte. c. 5. 17. 29. 39. §. 1. item l. 9. §. 18. C. h. t. Unde illud receptum: *testi non jurato non creditur*; nam reverentia juramenti & timor poenarum perjuri fortiter impellunt testes ad veritatem dicendam. Dixi 1. Nulli, etiamsi Religiosus vel Clericus, aut dignitate Ecclesiastica conspicuus sit. c. 51. cit. isti tamen non coram Iudice Laico, sed coram suo Prælato, vel Episcopo, jurant, aut cui is commiserit. can. 2. caus. 14. q. 2. Dixi 2. in quacunque causa Judiciali, nempe Criminali & Civili, licet tractetur summarie. Myns. centur. 3. observ. 80. cum Imol. Farinac. &c. Unde, si Iudex ad informationem suam procedit sine figura & ordine Judicij, & testes recipit sine forma Judicij, eos non oportet esse juratos, uti & quando probatur consuetudo populi, aut quando executor literarum Apostolicarum se informat de idoneitate promovendi, si illæ habuerint clausulam, *si idoneum eum inveneris*. Mascard. de Probat. conclus. 1362. à n. 14. Dixi 3. habetur fides, scilicet plena, vel semiplena: licet, si testes aliàs sint integri, etiam absque juramento præsumptionem aliquam minoris ponderis faciant. Mascard. n. 18. cum gl. fin. in c. 51. cit. Dixi 4. regulariter; nisi nempe utriusque Partis consensu remittatur testibus juramentum. arg. c. 39. h. t. c. ad Apostolicam de Regular. cum sit introductum in favorem Partium; aut nisi aliquos excuset consuetudo: sic in Bohemia, Austria, Bavaria, & fortè etiam in alijs Germaniæ regionibus Illustres & in dignitate constitutæ personæ sine juramento, &

solum sub fide Nobilitatis vel Status sui, testificantur ex longa observantia, & quidem non in loco Judicii, sed suas depositiones, propria manu scriptas, vel subscriptas, & suo sigillo munitas Judici transmittunt. Generaliter tamen, universim, ac indistinctè per consuetudinem abrogari non posse multis videtur, ut testes non jurati deponant, cum adversaretur Juri Naturali, ac ansam praberet corruptionibus testium & calumnijs multis Pirh. b. t. n. 122. Sicut nec sufficit ad omissionem hujus juramenti consensus Partium in causa Criminali, majori saltem, in causa Civili valde ardua, in Matrimoniali, ubi agitur de Matrimonio dissolvendo, in causa præjudicii publici, aut animarum, & juxta aliquos nec in causa Beneficiali & alia re spiritali, non dependente à mera voluntate Partium Farinac. q. 74. n. 93. Dixi 5. ritè juraverit. Sed hinc

24. Quæres, ubi, & quomodo testes jurare debeant? 8. debent 1. regulariter in Judicio; scilicet exceptis Illustribus personis; item infirmis & senibus, quibus domi suæ coram Commissario Judicis jurare & deponere permittitur. 2. Coram Judice, vel hujus Commissario, cui delegatum est examen testium; is enim recipit juramentum, qui examinat testes. 3. Præsentante Adversario, & depositionem juramenti audiente, nisi citatus forsitan contumaciter absit. 4. Cum debitis solennitatibus, scilicet tactis Evangelijs. can. 4. d. 9. Clem. 1. §. porro de heret. vel, ubi consuetudo permittit, tactis alijs Scripturis Sacris. gl. in Clem. cit. v. tacta. Episcopi autem, & Sacerdotes jurant non tactis Evangelijs, vel Scripturis, sed tacto tantum pectore, positos ante conspectum Evangelijs. c. fin. de juram. calum. nisi faciant Professionem fidei, vel præstent juramentum fidelitatis, ubi & ipsi tangunt Evangelia. Apud Germanos consuetudo habet, ut testes non tangant Evangelium, sed ut erectis duobus digiti is anterioribus, si mares sint, vel, si femina, manu dextera supra sinistram pectoris partem posita jurent, ac dicant: sic me Deus adjuvet, & omnes Sancti ejus. Haunold. to. 5. tr. 4. n. 157. Judicis autem est, cum quadam gravitate, & aperto capite, prius instruere testem de veritate dicenda, rei que momentum, & pœnas perjurij vivaciter proponere. Atque ita jurandum testibus est toties, quoties examinantur & deponunt. c. 17. cit. non verò, quando solum recipiuntur ad declarandum suum testimonium &c. secundum dicta n. præc.

25. Oppones 1. Partes litigantes non possunt testibus remittere tacitè juramentum, ut docet communis cum Panormit. neque etiam expressè; quia sibi invicem expressè nequeunt remittere juramentum calumniæ. c. 1. de juram. calum. in 6. ergo absolute consensu Partium irremissibile est juramentum à testibus præstandum. 2. In c. 39. b. t. fit mentio consensus Adversarii tantum, & non utriusque Partis, quia sic habet: nisi forte à Parte remittatur adversa: ergo, si hoc juramentum remitti potest, non requiritur consensus utriusque

Partis, uti nos diximus. 3. Si requiratur tactus Evangeliorum, aut pectoris, aut erectio digitorum, juramentum Judiciale præstare, quit ab ijs, qui manus non habent: sed hoc videtur falsum, & inconveniens. 8. ad 1. tr. ad 1. membrum. N. 2. & paritatem; quia remissio juramenti testium conceditur expressè: nec deest ratio disparitatis; quia remissio juramenti calumniæ invitaret ad calumnias, & peccata. cum agatur de proprio interesse Partium: e contra cum non agatur de interesse testium, quibus remittitur juramentum, utpote quod respicit solum favorem Partium, remissio illius in particulari casu non ita invitat ad peccatum. Ad 2. N. Conf. & suppositi un, quod altera Pars ibi non consenserit, nempe producens testes, utpote quos voluit producere abque intervntu juramenti: si igitur juramentum remittatur quoque à Parte adversa, intervenit utriusque consensus. Ad 3. Dist. Ma. de rigore Juris. C. de aequitate. N. Locum igitur habebit. c. 4. de R. J. quod non est licitum in Lege, necessitas facit licitum.

Dico 7. Testes præstati juramentum à Judice in loco Judicii singillatim & secretò examinandi sunt super interrogatorijs tum generalibus tum specialibus, & super articulis, eorumque circumstantijs. Communis ex claris textibus c. 37. §. 52. b. t. l. 3. ff. l. 14. C. eod. Dixi 1. à Judice, qui tamen iusta de causa examen testium alteri committere potest, v. g. Judici illius territorij, ubi testes degunt, & quando propter distantiam loci vel aliud impedimentum personaliter in loco Judicii examinari ab ipso Judice causæ nequeunt. 2. In Judicio; nisi testes sint Clerici aut Religiosi, Personæ illustres, aut in dignitate constitutæ, quæ appellantur personæ egregie, seu privilegiatæ; ad has enim, uti & ad valetudinarios, si ipse Judex nolit accedere, aut id non deceat, Notarium vel alios viros idoneos mittere debet, ut domi suæ jurent & testificentur. c. 2. de Jud. in 6. §. 1. ff. de Jurejur. & ibi DD. et si quoad Clericos, præsertim inferiores, hoc in plerisque Dialectijs Ecclesiasticis non fit usu receptum. 3. Singillatim, h. e. singuli seorsum, non plures simul. 4. Secretò, h. e. remotis arbitris, & Partibus litigantibus, ac alijs testibus: non tamen excluditur Notarius, vel locò hujus duo alij viri idonei, qui juxta c. 11. de probat. Acta Judicii diligenter annotare debent. 5. Super interrogatorijs generalibus, scilicet de nomine, cognomine, patria, ætate, statu, officio, conditione testium, an testis non sit consanguineus, domesticus, aut aliàs conjunctus producenti, an non ab eodem subornatus vel instructus, an non inimicus adversæ Partis, cuinam Parti optet victoriam, an in causa controversa non habeat vel speret aliquod interesse &c. l. 3. cit. ut nempe Judici constet, quantam mereantur fidem testium personæ. 6. Specialibus, quæ scilicet ex ipso facto controverso ejusque circumstantijs desumuntur, nempe quo loco, tempore, quibus præsentibus res eontigerit, unde sciant testes, an viderint ipsi, vel tantum audierint, an certò sciant, vel solum credant &c. c. 37. cit. Debeat

Debent igitur testes interrogari de causis tum re gestis, cur & qua occasione initium sumpserit, tum suæ scientiæ, an, qualiter, & unde sciunt, negotium ita esse gestum. Testis vero, nisi interrogetur de causa suæ scientiæ, non tenetur eam reddere. *gl. in c. cit. v. de causis.* Cavendum tamen est ab interrogatorijs suggestivis, ut vocant, seu quando Judex interrogans de quibusdam personis vel circumstantiis in specie suggerit, seu indicat, quid testis respondeat, v. g. sic interrogando: an testis viderit, quid Titius occiderit Cajum die Dominica prope templum sanctorum &c. aut si Judex interrogans prævenit testem in responsione, & sic subtiliter quasi indicat modum respondendi. Hujusmodi questiones suggestivæ prohibentur *l. 1. §. qui questionem ff. de question.* Debent igitur interrogationes testium fieri in genere, puta, utrum sciunt, delictum esse perpetratum, quale, à quo, quando, quo modo, quibus cooperantibus &c. semper à generalioribus descendendo ad magis specialia. Atque si Reus per interrogatoria suggestiva deceptus fateatur crimen, ex hac confessione condemnari nequit, & processus postea secutus est irritus teste Fabricio. *to. 3. q. 83. n. 84.* Porro si Pars non possit interrogatoria, ipse Judex, vel alius examinatur, testi proponat allatis similia, quæ nempe qualitati causæ & personæ examinatæ videbuntur congruere. Caveat autem ab impertinentibus, ac superfluis, item à criminosis, ad quæ testis respondere non potest sine læsione suæ famæ; cum nemo teneatur allegare propriam turpitudinem. per *l. 30. C. de transact.* Cujusmodi proin interrogatoria, licet à Parte essent posita, ab examinatore tamen rejicienda forent. 7. *Super articulis*, scilicet Actoris, qui testes producit; ad hos enim probandos vel maxime petitur testimonium. Super his autem articulis interrogentur iterum specialia, ijs similia, quæ antè adduximus.

Dico 8. Dicta testium omnia, & quidem, quantum fieri potest, eorum formalia, à Notario referenda sunt in Protocollo, eisque postea prælegenda, ac demum impositò silentiò dimittendi. Ratio primæ partis est, ut facilius convinci possint testes, si fortè postmodum negare vellent, quæ deposuerunt. Ratio secundæ, ut possint corrigere, si vel ipsi errassent præcipitantijs aut minus consideratè respondendo, vel scriptor annotando. *c. 7. de testibus.* Ratio tertiæ, ut nemini revelent suam depositionem, donec publicatio attestatorum per Judicem facta fuerit, ne detur testibus occasio colludendi, vel aliter enuntiandi, quam sciunt. Hoc silentium quibusdam in locis continetur in forma juramenti, quod exigitur à testibus. Ad idem silentium propter eandem rationem obligatur etiam Notarius.

§. III.

De Testium Depositione, Numero, & Fide, quam faciunt.

¶ Sciendum, testibus sub juramento examinatis incumbere, ut deponant testimonium

verum de ijs, quæ corporeo sensu cognoverunt, vel sciunt, aut credunt: ex quo testimonio probatio petitur. Unde multiplex oritur quæstio. 1. De quibus rebus. 2. Et quomodo deponere debeant testes. 3. Qualem fidem mereatur testis de auditu tantum. 4. Vel deponens de credulitate duntaxat. 5. An unus testis aliquando plenè probet. 6. An plures testes semper plenam faciant fidem. 7. Et an etiam plures singulares, qui opponuntur contestibus: nam *contestes* dicuntur, qui testantur super eodem facto: *singulares*, qui super diversis factis, vel super eodem, sed ita, ut quilibet in suo dicto sit singularis, & non concordet cum alio. v. g. si unus testetur, Titium furto abstulisse equum, alter abstulisse vaccam: unus abstulisse hoc loco, hoc tempore, alius verò asserat abstulisse alio loco, alio tempore &c. Quando unus testis repugnat & adversatur alteri (ut contingit in allatis exemplis; quia idem numero delictum non integrale, aut successivum, esse factum in diversis locis, aut diverso tempore repugnat) vocatur singularitas testium *oblativa*, vel *adversativa*: quando verò sibi non repugnant, sed deponunt de diversis quidem actibus, mutuò tamen adjuvantibus ad probandum id, de quo controversitur, ut si unus testificetur, Titium abstulisse equum, alter verò, se audivisse Titium confitentem, quod abstulerit equum, appellatur singularitas *adimiculatoria*, vel *cumulativa*. Id quod generaliter contingit, quoties unus deponit de facto à se viso, alter de fama, vel auditu, vel de confessione ejusdem facti. Quando denique testes deponunt de factis diversis quidem, sed non contrariis, nec tamen etiam se invicem juvantibus, ita ut unus nec repugnet alteri, ejusque testimonium evertat, nec etiam coadjuvet, ut si unus testium dicat, mutuum fuisse datum Monachij, alter Augustæ: si unus asserat, à Titio fuisse occisum Cajum, alter Sempronium, nuncupatur singularitas *Diversificativa*. 8. An, & quibus plus credendum, si testes sint inter se contrarii. 9. Quid contrariis sibi, quid vacillantibus, & variantibus. Testis *vacillans* dicitur, qui timide fert testimonium titubando vel dubitando. *Varians*, seu *varius*, qui in dicto suo non stat firmus, sed varia dicit ac diversa, non tamen contraria directe, licet deponat indirectè contrarium ejus, quod antè deposuerat. *Contrarius sibi* denique, qui directe contraria, & inter se pugnantia deponit. Vel dic, *varium* esse, qui in diversis Judicijs, vel in diversis Instantiis ejusdem Judicii, sibi contrariatur: *contrarium sibi* autem, qui in eodem Judicio, & in eadem Instantia & testificatione.

Dico 1. Testes deponere debent de factis, ab examinatore sibi propositis, scilicet super Interrogatorijs & Articulis. Communis, fundata in *c. 29. h. t.* Si de alijs rebus impertinentibus deponant, nullam faciunt fidem.

Quæres, an interrogari & respondere possint de ijs, quæ norunt sub secreto? *R. 1. Sum. S. Th. 2. 2. q. 70. a. 1. ad 2. & certa Catholico-*